

85
SL

FACTS

Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu

Ocenjevanje, odpravljanje in znatno zmanjšanje tveganj na delovnem mestu Povzetek poročila Agencije

Uvod

Ocena tveganja je osnova za uspešno upravljanje varnosti in zdravja pri delu ter ključnega pomena za zmanjšanje števila nezgod, povezanih z delom, ter poklicnih bolezni. Če je ocena tveganja dobro izdelana, se lahko izboljšata ne samo varnost in zdravje na delovnem mestu, ampak tudi poslovna uspešnost nasploh.

Poročilo z zagotavljanjem informacij o uspešnih ukrepih za odpravo ali zmanjšanje tveganj na delovnem mestu podpira evropsko kampanjo o oceni tveganja „Zdrava delovna mesta 2008/09“. Namenjeno je odgovornim pri izdelavi ocene tveganja na delovnem mestu ter za sprejemanje odločitev in preventivnih ukrepov.

Iz različnih poklicev in gospodarskih dejavnosti je bilo iz Evrope izbranih osemnajst primerov in sedem povzetkov primerov (krajših primerov), ki ponazarjajo, kako so določena podjetja ocenila in obvladala tveganja. V nekaterih so odpravili ali preprečili prepoznana tveganja, medtem ko so jih v drugih uspeli znatno zmanjšati. Izvedeni ukrepi ocenjevanja in obvladovanja tveganj so prenosljivi v podobnih poklicih in gospodarskih dejavnostih ter med državami članicami EU. Nedvomno pa jih je treba prilagoditi posameznim okoliščinam v vsaki dejavnosti ali na delovnih mestih posebej.

Bistveni zaključki poročila

Obstajajo številna tveganja, ki se jim je mogoče popolnoma izogniti ali jih odpraviti, preostala tveganja pa so ocenjena kot zelo nizka, skoraj neobstoječa. Poročilo kaže, da se lahko takšni rezultati dosežejo v primerih, ki obravnavajo tveganja zaradi električne napetosti, ročnega premeščanja bremen, nezaščitenega ravnanja z nevarnimi snovmi ali izpostavljenosti hrupu.

V ostalih primerih, kjer popolna odprava tveganj ni mogoča, se večina opisanih ukrepov nanaša na „obvladovanje tveganj pri viru“, kjer so preventivni ukrepi osredotočeni na izvor tveganj. To pogosto povzroči zmanjšanje tveganj na znatno nižjo raven. V poročilu je navedeno, kako so ti rezultati pridobljeni na področjih, kot so preprečevanje nezgod, organizacija dela, izpostavljenost prahu, žagovini ali elektromagnetnim sevanjem.

Osnovni dejavniki uspešnosti

Osnovni dejavniki uspešnosti, opredeljeni v poročilu za učinkovito ocenjevanje tveganja, so:

- Podrobna ocena tveganja je razumski in strukturni predpogoj za učinkovito odpravljanje/zmanjšanje tveganj.

Fotografiral Matti Saari, fotografijo prispevalo finsko podjetje Skanska.

- Visoka motiviranost pomembne in vplivne skupine (npr. oddelka, sveta delavcev, delodajalca). Visoka motiviranost pobudnikov ukrepov za obvladovanje tveganj ali določenega tveganja ter nenaspotovanje drugih sodelujočih v instituciji ali zunaj nje.
- Podpora vodstva. Podpora je bistvena za zagotovitev ustreznih virov za projekt, kot so proračun, oprema itd.
- Vključenost ustreznih akterjev, npr. delavcev, upravljalcev človeških virov, finančnega oddelka, medicine dela. Delavci so pomembna skupina, ki mora biti motivirana in vključena od samega začetka. Vključeni morajo biti ne le v analizo tveganj, temveč tudi v prepoznavanje in izvedbo ustreznih rešitev. Njihovo praktično in podrobno znanje ter sposobnosti so velikokrat potrebni za pripravo ustreznih preventivnih ukrepov.
- Kakovostna analiza/poznavanje učinkovitih potencialnih rešitev, najboljša praksa ter razpoložljive znanstvene in tehnološke inovacije.
- Prevladujoče zaupanje in sodelovanje med ključnimi akterji, ki so vključeni v pripravo ocene tveganja.
- Odsotnost glavnih preprek za sprejetje preventivnih in zaščitnih ukrepov. Morebitne prepreke so:
 - gospodarske prepreke, kot je pomanjkanje gospodarskih virov ali negativna ocena razmerja med stroški in koristmi;
 - pomanjkanje razpoložljivih rešitev, kot so alternativne tehnologije, naprave, delovni postopki;
 - negativni vplivi na druge (delavce, oddelke) s prenosom tveganja na druga področja.

Dodatni dejavniki uspešnosti

Poleg osnovnih dejavnikov uspešnosti, ki so skupni vsem primerom, analiza primerov kaže, da obstajajo dodatni dejavniki uspešnosti, ki motivirajo akterje, da za doseganje rezultatov, boljših od povprečja, vložijo več truda, kot običajno. Nekateri dodatni dejavniki so:

- visoka motiviranost za doseg prvenstva v sektorju ali vsaj za trud po najboljših močeh, izboljšanje podobe podjetja oziroma oddelka za varnost in zdravje;
- ključna vloga določenega delovnega mesta (ali osebe, podvržene tveganju) v delovnem procesu;
- obstoječe težave pri nadomeščanju delavcev, odsotnih zaradi bolezni;
- notranje zmogljivosti za opredelitev (ali pripravo) učinkovitih rešitev;
- enostavne rešitve ob velikih tveganjih;
- ustrezen nadzor sprejetih preventivnih ali zaščitnih ukrepov (Ali se ukrepi dejansko izvajajo? Ali učinkujejo? Ali so ustrezni?);
- zunanja podpora pri zapletenih ali naprednih rešitvah;
- pripravljenost zmanjšati stroške, povezane z nezugodami in boleznimi pri poklicih ali na področjih z visokim tveganjem.

Če se takšni dodatni dejavniki prištejejo osnovnim dejavnikom uspešnosti, je možno tveganja močno zmanjšati ali jih celo odpraviti.

Mnogo študij primerov izkazuje kombinacijo preventivnih ukrepov (obvladovanje tveganja pri viru, prilagajanje dela posamezniku, prilagajanje tehničnemu napredku, zagotavljanje ustreznih navodil delavcem, itd.). Sprejetje teh medsebojno povezanih ukrepov je prav tako ključni dejavnik uspešnosti.

Prednosti priprave ustrezne ocene tveganja

Nekatere prednosti priprave ustrezne in podrobne ocene tveganja ter odpravljanja ali znatnega zmanjšanja tveganj na delovnem mestu so v teh primerih jasno opisane:

- zdrava in varna delovna mesta (manj bolniških odsotnosti, manjša fluktuacija zaposlenih, motivirana delovna sila, manj pritožb, boljše delovno okolje, manj neudobja zaradi visokih ravni hrupa, dela v nenavadnih položajih, visokih temperatur itd.);
- zmanjšanje stroškov, povezanih z nezugodami pri delu in poklicnimi boleznimi;
- v nekaterih primerih so skupni stroški rešitev nižji od stroškov prejšnje rešitve/prejšnjih okoliščin;
- uvedene spremembe (reorganizacija delovnega mesta, nova ali prilagojena strojna oprema, novi delovni postopki) niso samo

varnejše in bolj zdrave, temveč tudi bolj učinkovite in bolj produktivne;

- sprejeta rešitev pomeni, da lahko delo opravijo tudi drugi delavci (na primer zaradi zmanjšanja potrebne količine fizične moči).

Sistematična ocena tveganj zato izboljša varnost na delovnem mestu ter zdravstveno in poslovno uspešnost na splošno.

Študija primera: Preprečevanje vbodov z injekcijskimi iglami – bolnišnice v Baden-Württembergu

V tem projektu je bila uvedena nova varnostna oprema, ki jo spremljajo ukrepi usposabljanja in izobraževanja. Cilj projekta je zmanjšanje razširjenosti vbodov z injekcijskimi iglami med bolnišničnim osebjem. V 12 mesecih je bilo število vbodov zmanjšano na nič.

Študija primera: Zmanjšanje ročnega premeščanja bremen – družba Azimut Yachts

Predhodna ocena tveganja pri ročnem premeščanju bremen v tej ladjedelnici je pokazala, da je bilo posebno kritično nameščanje gredi. Za zmanjšanje obstoječih tveganj je bil skonstruiran voziček, s pomočjo katerega so popolnoma spremenili postopek nameščanja gredi in tako zmanjšali ročno prenašanje bremen.

Kako do poročila?

Celotno poročilo je na voljo v angleščini na spletni strani agencije (<http://osha.europa.eu/en/publications/reports/TEWE09001ENC/view>), od koder ga lahko brezplačno prenesete.

Informativni letak je na voljo v vseh jezikih EU na spletnem naslovu: <http://osha.europa.eu/en/publications/factsheets>

Dodatne informacije

„Zdrava delovna mesta: Dobro za vas. Dobro za posel.“ Evropska kampanja o oceni tveganja je tema evropske kampanje 2008/2009, ki jo izvaja Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu (EU-OSHA) v več kot 30 državah, vključno z državami članicami EU. V podporo kampanji je bil pripravljen informativni letak.

Preostali informativni letaki iz serije in dodatne informacije o oceni tveganja so na voljo na naslovu:

<http://osha.europa.eu/topics/riskassessment>

Ta vir se neprestano razvija in posodablja. <http://hw.osha.europa.eu> je neposredna povezava do evropske kampanje.

Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu

Gran Vía, 33, 48009 Bilbao, ŠPANIJA
Tel. +34 944794360, Fax +34 944794383
E-naslov: information@osha.europa.eu

© Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu. Reprodukcija je dovoljena z navedbo vira. Printed in Belgium, 2009

